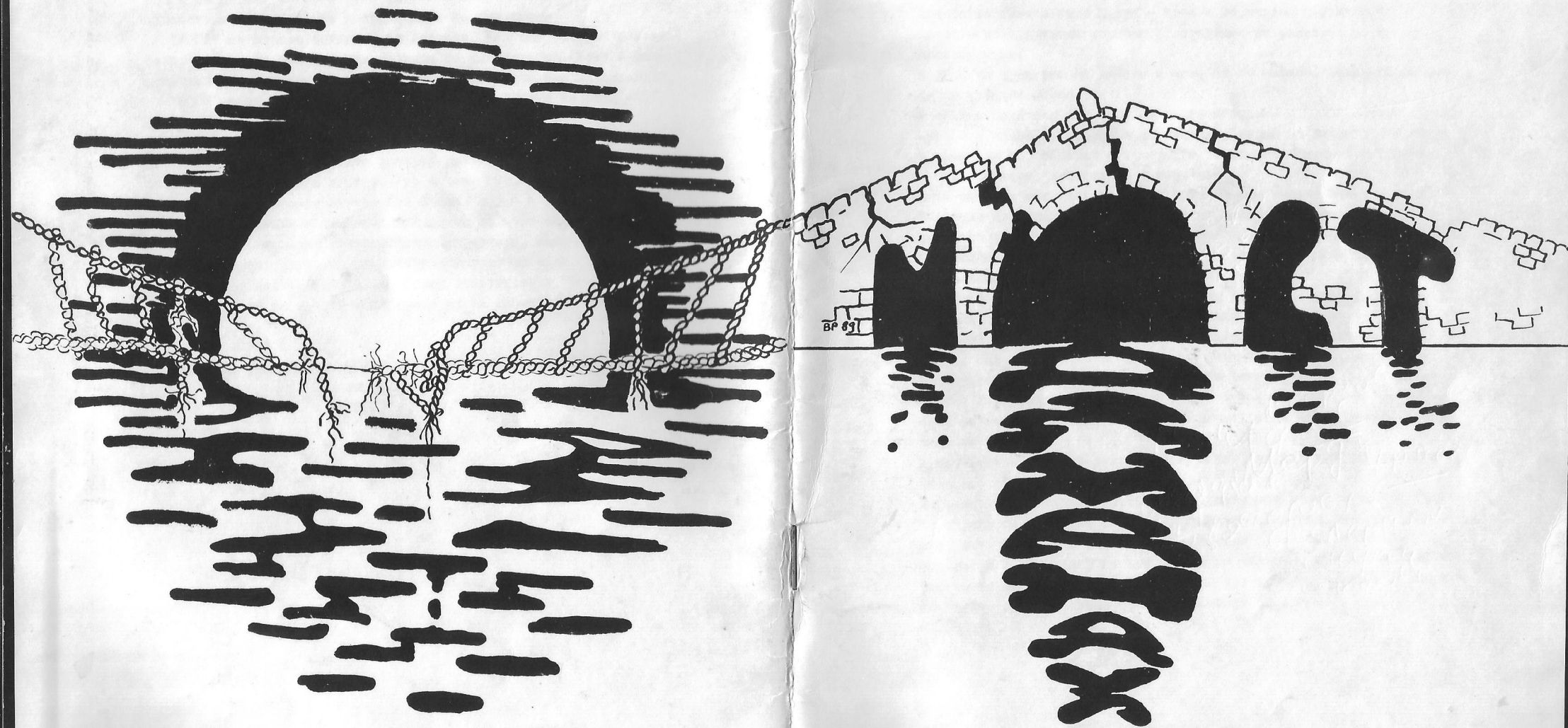

алманах за експериментална поезия

1989

година |

брой |

ПОЕЗИЯТА ДНЕС

Поезията днес изисква да познаем себе си в историята.

Изисква ти — от нас, възпитани в безверие, — да сме откровенни на света.

Надява се на нас, бити от детинство с тъпна чернак патриотизъм, да преживеем цялото човечество като родина.

Изисква от нас, обезгубените, да носим кръста на оголеното слово.

Защото да живеем днес и тук — това е да живеем постично.

Словото като духовен хоризонт, остъргано от налешите на жухото словесничество.

И днес ни предстои да влезем в ада, да го познаем между саниките и да го изведем оттам.

А адът е край нас и в нас: ад на демагогията и примирението с нея, картонен ад от недоверие и от цинично "карай да върви", безформен и преживяем ад, обрасъл с тумори, с хамелеонски навици и с ишпала, които всмукват, изстискват и изцеждат.

Нека смъкнем маските! Какво от туй, че още нямаме под тях лица! Мълчание сред дъх на гнили водорасли и хаотично рачешко придвижване.

До днес мълчанието бе единствената честност, но днес не можем вече да мълчим.

Давим се в порои на клакьорите, давим се в канала на детаргията, потъваме сред свръхидеологичните клоаки.

Ренде за мозъци, калем за преписвачи на историята, свята кръв, зазидана под мрамора, и всяка нощ да спиш в кревата на духовните Прокрустовци, и всеки ден да влизаш в центрофугата, за да всеки изиран върху словесното върже.

Вони да осквернение, вони отвън и в нас, така че не помага запужване на ноздрите.

Духът Лаокоон омотан в параграфи, а ние, негови самотни смотани чеда, да ръкопляскаме!?

Параходът на историята затъна сред Саргасово море, поел към чудната страна на бъдещето светло; скучаещите капитани днес се забавляват, като прокарват недоволните под кила!

Историята е острилка, казват немите на глухите, и с нея ще подострим наште моливи, а слепите във този миг крещат, че тя е огледалото, което отразява бъдното в прекрасното ни днес.

Историята е каруца, тридесета и сивричка – пред нея, впрегната със сто взда и петдесет насочилка, се търси краищата на гражданската смелост.

Историята е молитвената броевица в ръцете на априлските хаджи, премиятат те зърне подир зърно: всичко е каред, било е и ще бъде, и ще вребуде инае, приано и новски.

Историята! Правдата! Културата! Как да познаем себе си в историята? Да смъкнем маските! Не създадем лицата си, които няма вече маски да търпят!

Да смъкнем маските! Дори и да боли, дори и в черепи ни да се вкостенели!

Себе си да създадем чрез своя глас, чрез своя вой, чрез своето хриптене.

Себе си да създадем чрез своя глас и да накараме предателя – ужо да го поварва.

Не призоваваме към мъст, а към пречистване. Не пох в ръката носим, а длето.

Това, което виждате пред вас, не са лица, не е живот, а нилони. И дълго каотични чукове ще трябва да изучават и да оформят нашите полудлица, полуолева.

Напред край нас сега изморено се чува: спокойствие-благоразумие, благоразумие-спокойствие. Ала за нас, родените във вакуум, по-важно е усещането тайнствено, долавяно в една напъината боли дробове, в гдетелат пернат във рачешните стави, в нулът откритиващ в изветите ръце на нашите надежди и кошеле!

Напразно котвите със нокти разтреперани се влечат пак по тмвостото дъно: не може корабът-история да спре!

Напразно пак ни тикате под стъклен поклупак, напразно пак нълзенето ни сочи за пример, напразно качите нобето с надписо "Забранено е" – задето думите са вече разкряени!

Поезията днес – на барикадите от мраморни имедестале и победни арки, от гипсови атланти и карнатиди, от истини ръждиви и комслени, от съвети проидени, продадени, от ордени за почетни предателства, от тежове със доноси и катехизис със тезмос, от задници подчерпени и тествя съсукреши на достоленио-поетичните енвуси – поезията днес – пред гъстите редки на верия и надежди словоблудни, протегнали ръце с воинвите парцали, предназначени за затъкване на гърнето, поезията днес, безкрайно нежна – като роса по кожата на лавата,

поезията днес – безкрайно крехка – подобно кашнал и снеговете минзухар, поезията днес – безкрайно лева – тънка струйка дим над кладата история

и смаяна като дете в конквистадорска ризница, шумуваща самата граница на непознатото, в търсене на проходи към утрешния ден.

ПОЕЗИЯ

РУМЕН ДЕОНИДОВ

ИЗ "МАГИ НА МИРА"

VII.

На война като на война.

Християни срещу мюсюлмани, евреи срещу араба,
фашисти срещу комунисти, германи срещу славяни,
правверия срещу православни,
сунити срещу шити, католици срещу протестанти, турци срещу българи,
турци срещу арменци, турци срещу гърци, турци срещу жорци,
турци срещу кипърци, турци срещу грузинци,
турци срещу турци, българи срещу българи,
атеисти срещу вярващи, вярващи срещу суеверни,
вярващи още срещу вече невярващи,
много уж вярващи срещу абсолютно обезверени,
неверни водители срещу верни служители,
непродажни невярващи срещу верни продаждници,
личности срещу обезличени, обезличени срещу олицетворени,
лицата срещу усмивките, усмивките срещу полуусмивките,
полуусмивките срещу поклоните, поклоните срещу поклоните от кръста,
поклоните от кръста срещу теманетата, теманетата срещу дупедавиците,
дупедавиците срещу дупедавиците, дупедавиците срещу всячкодавиците,
война на всички срещу всички,
зъб за мъст, око за ръка, кръв за вино!
Война! Вой и на! На, на, на! И вой!... /Йов. Йо. Йод-31/
Йод от... кръв. Ръф! Ръф! Ръф!

Синовете на мрака срещу синовете на светлината, четата на светлината срещу четатата на светлината, мисломото на мрака срещу безмислението на мрака, райския ад срещу адския рай, ангела срещу гълба, демона срещу дявола, деокрацията срещу свободата, морала срещу ана-бала, вселената срещу себе си, край себе си, отвъд себе си, /10²⁸ срещу 100⁸²/, 0 срещу 1, - срещу -, 00 срещу кръгла аула, Нищото срещу нищото...

IX.

Обичам да гледам как децата убиват!
 Обичам да гледат как децата забиват
 пръсти в лешките от достойнство кукли!
 Да плачат всички кукли! Да плачат всички кукли! Да.
 аз съм дете.
 И обичам да убивам, да умъртвявам, да доубивам, да унищожавам,
 да премазвам от бой, да убивам духом, да съм падач, кождер, месодер,
 главорез, обичам да съм такъв, какъвто не мога да бъда,
 обичам да пия кръв, да се чукам с бокали от човешки черепи,
 да им дроб от роби, ласкатели, лажел, слуги,
 да чуя кости от безгубяващи гъзалозачи, обичам блъца от
 преснозаклади блицолияци, обичам да бъда такъв, какъвто не искам
 да бъда - вой-на: война на политическите палачовци, на литературни-
 те лекети, война на свръхмощните моралисти, война на военните вълци,
 война на мирните мировладетели, война!

аз съм дете. аз съм братчето на мира. И сестричето на войната.

XIII.

Ссссссссссссссссссс...
 Смърт? Смърт на всички диктатори! Диктуваши диваци, диктуваши негра-
 мотивци, тирани-тиранозаври, и ти, и ти, и вие, и вие виеши вбесени
 кучета, мадушали душата на смъртта, двуцевката на духа, месото на
 0-то, стъпките ѝ на стъпваши, косите ѝ съскаши...
 Смърт! Иърдайте в своя мир, мърдайте мутрате си мъртви, треперете
 от страх, с опашките си подвити, с напийниците си протрити, с му-
 зите си бузести, с бузите си бубубести. Фу! Фу! Фу!
 Смърт за всички любители на мира! За всички лядомири! Ценомири!
 Тихомири! Неимири! Спасивири! Найдимири! Воймири! Слугомири!
 Мари на мира! мари на мира!
 Мари на мироненазваните мировладетели!
 Мари на миролюбивите любовмири!

Мари на мирновременните мироубийци!
 Мари на миротворните мракобеси!
 Мари на мирните масомери!
 Мари на миркомирните мирли!
 Мари!

Мари на мира, мари на мира - продължавай!
 Мир на непримиримите живи!
 Мир на немирните немирностоици!
 Мир на мислещите новомири!
 Мир на недлюбимите любовмири!
 Мир на великомирните великомъченици!
 Мир на всички срещу мирния мир!
 Само непримиримия мир ще спаси мира!
 Само велимирните могат да измислят отново човека!
 Само великите велимири мислят за нас!
 Мир или Война?
 Да!

XVIII.

Най-големият смисъл е да мислиш, дори когато всички мислят, че мис-
 лят, когато мислят едно и също, когато всички мислят за своя мир,
 а ти мислиш за твоите войни, дори когато всички микромири те мислят
 за макролог, за макрофил, за макрофоне логос, ти бъди какъвто си,
 бъди микрофоб, ижкрофен, бъди голли, бъди огромен, бъди гигант!
 Дори когато те си мислят, че те облазват, че те убиват с удобства,
 с устни и хоботчета, с ишпала и секрети, с улен и елен, с уж и ура,
 когато са завързали ръцете ти - голеи,
 когато са ти набутали в устата шарцала - голия,
 когато са те изправили гол на стълба на позора, ти мисли,
 ти мисли, ти мисли, че си свободен, че си свободен,
 дори когато те материализират отвъд, ти мисли за мислените си
 съмняванияци, за съмняванияците на мисловния мир, за безмислениците и
 илюзионите, мисли за тези, мисли за тези, които,
 които хрчат вращета от кръв, за да знаат гълбате
 какво да гълват!

ПРОЗА ЗА БОБИ
на майка ми

Моят слабоумен приятел Боби
сред смълчаните птици живее,
с глухонемк лта той прелата по обод над хълма
и пърха със дълги ръце както се пърха с десетки крила:
когато се киска – той чурулика
и мислите спасят яйцата кораби,
и птиците мълчат от камъни птици,
радени за жалост с огромни глави.
Слабоумният Боби, който се хвърли под влака,
тъмче все още своите чорапи,

навлича долното бяло и вече

цял живот: съблича се облича съблича се облича –
решетки се привиждаха в далечния безкрай
пред неговите тъмни вежди.

Същият Боби, който е вече различава,
бърза към мощите – рейсове влакове –
спира по пътя си одрижавели момичета
и плъзе по сивките уморени и тъмни очи.

... взеха му вещите, взеха му книгите, глънките на мозъка му
взеха... с камбаната на градския часовник, с камбаните
на всички градски черкви той ронгае, вдига врява до звездите,
а не чува никой: Неговият вопъл е като тамбур
за хорските уши.

/Шум навсякъде! Око в прозорците!

Някой го е страх! И зъзне някой
в скъпоценното легло.

Страхът е излетил стъклата на прозорците:

"О, пара пара пара на божествен разум."/

Моят слабоумен приятел Боби
живее. Живее още: Непрестанно... Спомняш ли си вече,
как отмина старата година...

/За скършеното цвете
само спомешът ми сочи, че е карамфил./

КРИТИКА

МИХАИЛ НЕДЕЛЧЕВ

ФРАГМЕНТИ ЗА КОНСТАНТИН ПАРЛОВ

Гротескова лирика

Автор на две тъмички стихосбирки – "Сатири" /1960/ и "Стихове" /1965/, събрал част от лириката си в първия дял на тома с "избрани" "Стари неща" през 1983 г., Константин Парлов продължава да бъде една от най-трудноопределимите фигури в нашия литературен живот. При нудителното мълчание след втората книга го раздели с евентуалните му нови чигатели от навлизаните в живота поколения, но го тласна към киото – за последните две десетилетия той е един от най-активните наши сценаристи. Но макар и неиздавана и неапатриана от репродуктори, поезията на Константин Парлов живееше в колективното ни съзнание, оставиле следи и с образността, и с нитонациите си в творчеството на доста по-млади поети като Георги Белев, Иван Голев, Румен Леонидов, Владимир Левчев, Ани Йлков. Срецах съм гимназисти, които бяха пропозвали стихосбирките му. Но изумлението ми е нараствало при беседи с любители на поезия, които не са чували името му. Впрочем такава е изглежда участта и на други поети – като Николай Кънчев и Бяно Иванов, които променяха през годините представите ни за поезия.

Не е нужно само да сравняваме стиховете на Константин Парлов със стихотворната сатира, която се печаташе у нас в края на петдесетте и началото на шестдесетте години. Защото той създава ВИСОКА САТИРА, гротескова лирика, която няма нищо общо с римуваната злободневка. Тази лирика не се основава върху елементарни реактивни спрямо недостатъци в социалния ни живот. Тя е трагическа визия за участта на човека изобщо – изразена обаче в гротесково деформираното ежедневно битие, с разиграни, преосмислени, абсурдизирани езикови шами или идващи от полето на културата фразеологизми, с демаскирани всекдневни митологеми. Тук несомността на класическия български стих е също драматично разколебана, но е достатъчно доловима, за да нараства усещането ни за заплаха и разруха.

За да "мине", втората му стихосбирка бе снабдена със следната курьозна редакционна бележка: "Издателство "Български писател" предлага една своеобразна и в някои отношения оспорима – авторското си

виждаше книга. Съсобразното ѝ се дължи както на изобичайната логика на образите, така и на изразните средства, които водят на места до неяснота на авторския замисъл. Надяваме се, че книгата "Стихове" от Константин Павлов, публикувана като творчески експеримент, ще даде възможност за полезен литературен разговор по тенденциите в творческото развитие на някои млади поети."

Ето малък пример за формите на този "полезен разговор" — редовете от статията на известен критик: "Затварям книгата на К. Павлов и сякаш остава у мен утайката на някаква лепкава мръсотия. Непрекъснато съм се облъсквал с едно непонятно естетизиране на мръсотията, гадното, отвратителното... Премислото е всичко това. То не само няма художествена стойност, но действа направо антиестетичко." Ето как идеологическият спекулянт — от тези, дето все ни бъдат за наше добро — сам се е разобличил. Съвестта му е била разбудена за момент, защото се е идентифицирал с така многообразио посоченото ни зло.

Д о н о с и к ъ т и д р у г и т е ж а л к и д е м о н и

Помисли, животът не ни дава да забравим едно стихотворение на Константин Павлов. Развратената от слушане на поезията му декоративна риба, пораснала до размерите на акула, излязла накрая — жого? — съвсем естествено, скритка в гардероба доносник. Цял намогтикум на бытовизирания сталинизъм ни представя тази лирика: преоблечените "алхимици", водещи вечния си абсурден догматически спор — едно разобличение на псевдоразличията в социалната позиция; заглушаваните дисхармоничните звуци на реалната действителност добре платени славеи; крачешките по водата като в апокалиптична картина самообявявали се пророци в "Масово чудо"; мизикризиращи оратори-лъжци и просто насклици от всякакъв вид, но и тези, по-невинните, които се оставят да им размекнат думичките, да отстраняват златните примеси в тях /"Флотация"/.

Негово презрение към всички подобни жалки демони се излъчва от тази поезия на пределния нравствен максимализъм. Те са силни само в условията на всепростиращата се и постоянно настъпваща пошлост и оръдност /"Капрично за Гойа"/, те могат да властвуват само над поразената от страх масова психика, в условията на колективна психопатология. Затова и тази гротескова лирика ни освобождава от страха — когато хеламе и сме готови за това.

Трябва да помисли, че сме имали през достижителния поет, който ме си е изтъквал да го запазва исторически оптимизъм, приричан

недостатъци в бедствия. Трудна участ! Но именно той има право да посвеща нови стихове на "всички Нини Андрееви", точно той може да ни посочва смислата все нови и нови яйца /в чия ли гледада?/"кукувица на сталинизма".

Г о р ч и в а т а с а м о п р о н и я н а м ѝ л ч а л и я п о е т

Най-големите рани изричатият, редящият слова интеллигент получава от неказването, от принуденото мълчание...

Константин Павлов има едно стихотворение-притча — "Интервю в утробата на кита" — за безвременето, за принуденото мълчание. В най-новите си стихове /има издания като бургаския алманах "Море", списанията "Съвременник" и "София", които са гостоприемни за "опасните" му творби/ той превърна драмата си в тема, но я разви със самопрония — как всячко това укрепило неразрушната го дружба на лирическият аз "със Светските! И Полски водки!". Тук има двоен прицел. От една страна самопронията още по-силно разобличава /по съседство/ самопатетизиращата се и самовъзвеличавала се поза на тип поети, които от писане за положителни герои сами се превърнаха в очите на заслужените от тих класьори във възмезие на положителните герои. От друга, така развитата тема за мълчанието и бездействието е насочена и срещу по-далече разпростиращата се пасивна социална позиция, срещу стратегията на вечното изчакване /"Важно е да се съхраним" — казваше непрекъснато един кафеджийски интелектуал/.

Не, трябва да действаме и да говорим, сега и винаги!

п о е з и я

И Г Л Е Н А Н И К О Л Ч И Н А

С О Т В О Р Е Н И О Ч И

Докато блъска нероденото дете, нетърпеливо да разшири света си, старата жена, която бе в началото и от която добила форма толкова тревоги на неспокойната и безразсъдна плът, жената, вторачена в здрачевината августовска, слуша муриците. Някога децата

проплакваша, не искаха да спят или настъп
се мятаха — защо ли? До какво тъй близо бяха,
та сянката му под клепачите им раснесе и ти
все трябваше да го отглежда?
Днес те са утешени, бързат
да утешават други плачещи деца и да се върнат
в обятията на чаршафите. Та по-добре да идат
медузите в морето да прегърнат!

Нима тъй здраво хълмът е застанал,
та да се ославиш,
че колкото и да приингвам, няма
да се излее в друга никаква направа,
като порой да хвърляне или като истреб
но силите да се оттече?

Такава авантюра и кудешко
младежко лекомислие — да спия.
Стъмнил зеинците си, да се доверявам,
че пак ще се съединят предметите и пак
ще свършат в погледа ти светилата
свийната подредба на пейзажа.

Не, никога не би затворила очи отново.
Не могат с нищичко да я подмамат. Ще се вира.
Сега ти знае как из-зад гърба ни
едно огромно тяло винаги бездумно
с безмерните си дробове пъхти.
Души ни, дърна им, въргали се връз нас
с безформеното си туловище, прилепва
към клетките ни — сякаш някой вика,
ада без глас, тегло е само,
изопване на безвъздушни струни.
Събуждаме се — то изчезва, но за миг
отпуснем ли се да задремем, незабавно
отзад се изтърква дебнешком и ни затиска,
тъя сякаш е самата гравитация, която
отвъд звука и светлината
към безиределии си център ни тове.

Е нека. Тя глък
пред себе си не ще престане да се вира,
дорде шурните избледняват и небето
прозрачните си сводове кове.
Назад не ще се никога обърне,
не е от вчера, тия не минават,
очи да сяменва, който ще.

АНОРЕКСИЯ

Тъй както съвършеният любовник
не е желан повторно, че без път остава
заситената в своето блаженство

като на снежен хълм, където сред покоя
бл храм кубета златни възвишава —

така гладът престава,
ако служат е пълен и очите
се взрат в пространството отвъд пейзажа.

Какво е вкусна, сама не знае, но разбира,
че я прониква цялата като невидима душа
и като нов и дъчезарен център
на гравитация зад нея свети —
да анудира земни.

О странен залък,
който я връща в безтегловното. Твърдят, че всеки
за своята смърт е сладък плод — ако не го откъснат,
той сам ще падне в меките вседни устни
на черната земя. Но мускул
на тлението е единствено животът.
А ти отхвърли
стръвта да присвоява,
да всмуква сока му.
Не ще га къща, мачка, раздробява.
И думи никакви. Защо да гложди
от тялото на словото?

Да търси ситост

в огризките и в звуци смисъла, да дими
завършеност в ушното, свирене
и монотонно блъскане на друг

самотен и половинчат човешки
отломък,

душата ѝ да скаква късове
като стомах на разтерзани всемир?

Наяде ли се? Искам ли марчетце? Там с какво
те нагостиха? Та няма успеха
да те заснтят? Хайде де, хащи си.

Такова циганче ще те изхруска,
ако не схрускам тази кокичка. Ах, колко вкусно.
Ръф, ръф, ам, ам. Ала без нея.

Ни хапка вече.

Чист пейзажът ще сияе.

И ако още

я гложди нещо, то е

какво ли би било внезапно да застиянат

макар за миг, но непременно вкушом

без изключение предлетните коренища

и смукаца, и левки, и усти зъбати,

и даже мъничките маваци реснички

на едвоклетъчните. Що за ведрост,

що за покой кубетата си златни

над сътворението ще въздигне. Кой ще бъде

вземник на разтлените? То ще секне.

Ще е безсмъртна всяка твар, ако откаже

едни-единствен навик.

Тя самата

без да я спира нищо ще полетне

като комета заскрежена

в раззвяватата паст на светлината.

ОСТАНАМЕ В РАЙ

Твърдят, че майката желязла детето,
но не е тъй: детето иска своята майка.

То идва. Затова

то може да откаже, да рени

да дойде само за да се завърне; на вратата

да спре и кротко върни към света

да промълви: Не ще прекрача.

Надей ме пъта как ще стане: аз не знам.

Пропускам се при всеки полък като къща,

която сам сама стои срещу морето

и пантите ѝ скърцат. Всеки ниг

като солена струйка ще проканеш

и ще те близне вятърът.

Как да те спира?

По-скоро ще се разлепя като обувка,
изхвърлена между уредите медузи. Ала казват,

че и това се случвадо: детето

зараствало обратно, като тумор,

но чудо разтопен, но не напълно, а подобно на вселена,

която по-обширната вселена

обема в себе си. Надей излиза.

Не, не е ужас от лицето на зората,

професила в луминисцентните прозорци

пресъхнал белезлив език. Кръвта е долу.

Там всяка клетка членове напруга,

за да роди смъртта си най-подир.

От евтими материи те задат

и те прибират пак и може би отново

те вадят – тъй твърдят – но викат

снеси другите, околните, а ние

все тези сме които никога не охват. Не излизай.

Надей отваря портите окървавени.

Разбирам сигурно: не е ушлаха
и от раздялата. Да, сладко е
да песим винаги целта със себе си, да бъдем
там, закъдето си закътеи. Като обитие
се слива, раздвоено, тялото ти. Не далеч по-сладостна
е крежката еротика, която
притиска малкото телце със сила,
непостижима за мъжа. Подобно цвят,
разперил неочаквано листната си, преобразен на птица -
така детето идва. То ухае,
изпълнено е с песни като дъждовно дърво
и има кожа като крежък,
узрял в прозрачните градини на морето.
Немилостива найчинна преградка,
която се разтваря като рана
сред битието, за да ни приеме, ала сетне
ни съдвоява и нараства пак.
О колосалното преживяне,
костто е светът. Недей мълча.

Вземи ме, както аз те взех и както
в утробата си аз те нося, понеси ме
сред пината на световите, вероди ме.
Да вържам между себе си зията
на вечността и в тази ласка
и в тази болка в тази ласка в тази болка
да приберем вселената, о мамо, мамо,
о майчице, момиче мое.

А Н И И Л К О В

Балкани и Балкони -
аз вися.
Абсурдите ми нямат друга цел.
Те искат да си пият
и да се чува
в Добруджа и Гърция.

Душа на българини -
изсълхналите котки се премият в твои сълзи
както коне в екарисажа накрай село.
Уири ли някой или пък септември
е развил гроздето в лозита
и го откарва под конвоя на дъжда
към нобелата - то изгива окреч.

Аз римувам и не римувам.
Но това е без значение.
Не ще ме чуе камъкът.
Не ще ме чуе настъпващата нощ.

Душа на българини - забравяй буквите.
Душа на българини - кръята кръята.

КОСТ И КРУША

Намерил кост решил че знаеш
Крушата се смее и нагарча

Родил дете намерил кост и си решил
Крушата се зеленее и нагарча

Погребвал се заравил се о, майко татко
Крушата нагарча и се смее

Отдоду ставам злато после - момък
Крушата нагарча
Крушата се зеленее
Крушата се смее

Намерил кост намерил себе си
Отваряйте вратите аз си идвам
Пристига той но те не го познават

БРАТА И СЕСТРИ

Сестра ми е една утроба.
Моят брат е моят гроб.

Раден в сестра си
трябва в брат си да умра —
нима е лесно?

Това са голе думи-нища.
И те ограничават моя свят:
наричам го наричам се —
това са думи те са всичко.

О, словото, да, словото е свеж —
то осветява всички вежи
и те трептат и те весят — живи!

Как не е важно на е важно
кой кому е господ:
Сестра ми Брат ми —
Словеса велики.

ВЛАДИМИР ЛЕВЧЕВ

СКИЦА
Cv15²⁴

Колко странни хора!
Колко скици
се явяват да посвятат малко
но света...

Новиден възглед ги рисува:
Първо — кръгче
с точки за очи...
Дете ли ги рисува?
В миг устата се разраства,
за да плаче.
О, човешка песен!

* визуалният, образният елемент в поезията

Покарва ангелска косица
като плесан...
И очите се отлежават —
светлолюбиви:
ярка светлина
врязва санки под очите —
всё по-груби...

Духът започва да се мята
като риба
в иреката от бръчки...
Характерът е уловен!
Но от всеки нов нанесен шрих
лицето потъмнява...
С годишните духът се губи,
погребан в тъмни пластове
от възглед...

Лицето е неоправимо!

Ето — майсторът отсича:
Не.
Зачервява твоето лице —
захвърля листа...

Но кой е той?

И за каква възвишена картина
тренира своята ръка?

ПЕСЕН
Mélос²⁴

Хората са звуци на кавал
и думи от песен —
отминали са много разнородни хора,

* музикалният, ритмичният елемент в поезията

но връзката им с нас
и с хората след нас
остава:
не хората,
не расите —
а песента
се нарича Род човешки...

Видям всички хора
да се хвалят на хорото
като ноти
в петолинише...

Духът на Създателя
е вечната музика в нас!

Монте спомени
са звуци на кавал
и думи от песен —
отминали са много светли и ужасни дни,
но връзката им с днес
и с неразгаданото Утре
си остава:
не това, което виждам,
не което чувам и докосвам, и извършвам —
а песента
аз наричам Свое
съществуване.

Аз съм нищо — точка — изгоряла нота...

Духът на Създателя
е вечната музика в мен!

И В А Н К Р Ъ С Т Е В

ГРАДОВЕ И РЕКИ

Мостът Тауър е сляката на краля,
погребана на краи на водата.

Тялото на краля е родината.
Поне във Англия,
но не единствено във Англия,
просто бившите империи приличат
на мръсна, но плавателна река.
А малките народи са рибарите,
насядали със вдици по двата бряга,
които дигат семки и илмини,
разказват си измислени истории
и свято вярват във стръвта.
Сляката на краля е родината.
Но ако пет века кралит няма тяло,
ако властта извира в Мада Азия,
без да се влива никъде,
ако само някакъв монах си спомни
името на наште крепости,
има тогава малкото рибарче
ще хване сляка
в мръсната река?
Реки и градове.
Свободата е също град.
Прилича на града, във който съм роден,
но в центъра му няма паметник
на свободата,
която е също град.
Но този град е ничия родина
и аз вървя по стръмните и пусти улици,
по сляката на краля и короната,
и бавно почвам да разбирам,
че бродещ значи търсещ брод,
че миналото е река, която в нас извира,
че мостът между мене и родината
това съм аз — и аз съм тялото на краля.
Родината е начин да познаеш себе си.

Вергилий, Манделшам, Елитис,
Елиът, Яворов, Данте —
има това не е стихотворение?

И Омиевото безсъние на думите
 ме кара да си играя за маймуните,
 които като буквите се мячат
 от клон на клон, от стих на стих.
 Спомнете си изгнаника Неруда
 и дългото израждане на градско.
 Не знаа точно във кой поема,
 но градовете бавно се изправяха,
 отърваха от себе си петрайните,
 за да останат кафенетата,
 борденте и барикадите,
 афишите за опера
 и указател с телефонни номера.
 Това е всичко. Многооточият изсичач
 безименните клоно на стиха.
 Защото всеки стих е карта,
 по нея трябва да се ориентираме,
 когато тръгваме на Север,
 и вкочанените ни от безизливие ръце
 се мячат да разкъсат балотата,
 защото ползват лежи пред нас
 във формата на лист хартия
 и ако някога напишем:
 "Човек е сам върху сърцето на земята" —
 написали сме жие.

есеистика

РУМЕН ДЕОНИДОВ

ДЕМАГОГИЯТА — НАЧИН НА УПОТРЕБА
 /Шрихи към съвременния и портрет/

За да потърсим извора на понятието демагогия, трябва да се
 върнем назад във времето, при древните гърци, когато и те — като
 нас сега — са се учели да живеят в условията на демокрацията. От-

тогава демагогията и демокрацията вървят ръка за ръка. С тази раз-
 лика, че докато ръката на демокрацията често е била отсичана, ръ-
 ката на демагогията винаги е оставала здрава и смелна, винаги вдиг-
 вата за "Аве, Цезаре!" или "Хайл Хитлер!" или в едностранното и по-
 слушно "против яма"... Ръката на демагогията винаги е била "за" —
 тя не познава несъгласието, съмнението, личното мнение; тя е тре-
 тата уродлива ръка на политическите джуджета — диктаторите. Но ако
 под демагог старите гърци са разбирали водач на народа, на демоса,
 през ушите на времето това понятие е стигнало до нас с обратен
 знак — водач, вожд, ръководител, който лицемерно защитава интереси-
 те на народа си, на колектива си, на общността, съюза или партията;
 който преднамерено "обръща" фактите в своя полза, прави лъжливи
 обещания и декларации, взема неосъществими решения и преди всичко
 се грижи за личния си интерес и власт.

Освен ръка за ръка с демокрацията, демагогията "върви" през
 историята, хваната /с другата си ръка/ за ръката на народа. В тре-
 тата си уродлива недоразвита ръчица демагогията крше кама. И в
 зависимост от условията тази кама се забива ту в сърцето на демок-
 рацията, ту в гърба на народа. И за да се извади огън са необхо-
 дима /оказва се! / десетилетия.

Днес за пореден път се опитваме да извадим сталинския меч от
 гърдите на социализма и виждаме колко невероятно трудно е това —
 мечът е преминал през цялата същност на явлениято, острието му е
 убило доверието в демокрацията, изродило го е в страх и мълчание.
 И колкото този меч да е стар и ръждясал, окончателното му изважда-
 не ще предизвика болезнен социален световъртеж, шокони тръпки в
 обществото и очистителен, но и страшен "вътрешен кръвоизлив"...

Демагогът не е обикновен мошенник, той е човек с влечение към
 властта, той е над демоса и понеже е демагог — вместо интересите
 на народа, пази интересите на властта си. Така че демагогията е
 духовна територия предимно за дебралите се до ръководни места лъж-
 ки и често умни хитреци, чийто политически натон им помага да ими-
 тират дейност, работа, активност; дава им чудесната възможност да
 говорят с часове без нищо да кажат, защото думите им са заучени,
 докладни, апаратни и лишени от съвременно съдържание.

Демагогията е най-разпространената политическа болест по све-
 та. Тя е неизлечима както в тоталитарните общества, така и при уж
 демократичните режими, където има хора, за които властта не е чест

и призвания, а начини да се преживява по-добре от другите. У нас наместият на демагозите започна със смяната на поколенията, заместване се с обществена дейтелност. Романтиката и всеотдайността на по-възрастните общественици отстъпиха заедно с тях на цинизма, пресметливостта и личността на младите за власт тежки деца и внуци. В действителността на повечето ни обществени организации бюрократичността и имитацията са така дълбоко проникнали, че вече десетилетия наред се борим с тях, но само на думи... Защото точно в обществените ни организации намериха добър подслон некадърни за друга дейност лица, независимо че са завършили високо образование и са "възели" някаква специалност. Тяхната демагогия е съвсем примитивна - едно говорят, а съвсем друго правят, едно проповядват, без да му върват, а трето мислят и съветват. Социалното лицемерие на тези хора ги прави смешни и жалки в очите на околните, фактически те са презрени от народа, но длъжностите и властта им ги правят неуязвими - кой е луд да си разваля отношенията с тях, олед като те са цяла система от "скачени съдове", суебно и самовлюбено малцинство от властниците.

Познавам и съвсем друг тип ръководители - честни, искрени и морални личности, които трудно издържат на обкръжението на останалите мизикрайни имитатори и са принудени да водят думически войни или да се отдърпват обидени и неразбрани. Защото всяка критика срещу демагозите се възприема от самите тях като критика към самата институция, към "тяхната" власт, която наричат социалистическа. По време на безвременното, когато времето от река бе превърнато в гигантско благо, с особена бързина и наглост се размножаваха поновите лъжички на демагозите. Смяли съм от моето поколение - такъв конформизъм и такава безумщина ни тресе, сякаш родителите ни не бяха еднакво бедни или еднакво богати и сякаш нарочно са ни възпитавали да си траем, да не се бунтуваме, да слушаме или поне да се правим на послушни. И да не ни интересува социалната несправедливост, социалните безобразия, уродливият вид на многобройните дърджовци.

И ето сега, когато говорим и се стремим към реална демокрация, към гласност и ново отношение към обществената ни система, демагозите първи заговориха с новите фрази, първи въведоха в речника си новите понятия. И понеже те са едни за всички - и за честния, отдаден на работата си ръководител, и за презиращия народа функционер, поне по думите те доста трудно могат да се раздалечат,

да се определят контрастно. Демагозите са склонни вече и към по-решителни действия, защото преустройството може да им донесе и по-високи длъжности. Но малцина са тези, които рискуват да имитират активността и духа на новото време. Повечето са мързеливи и предпазливо карьеристи, които нито експериментират, нито търсят, нито творят. За разлика от стария тип демагози-карьеристи, които благодарение на оловата праведна активност, дърдорене и празнословие успяваха да подкочат на по-високо клонче от дървото на властта, съвременния апаратчик дори не се бори за "червени" точки, не се старая да направи впечатление с дейността си, а обратно - различа на доброто си поведение, на безупречната си работа, която фактически е нула и затова е безупречна.

Новият тип демагози не се престарават, не им изкат идеи и инициативи, а чакат да им спуснат такъва, която изпълняват с механичност на работи или влюбче не изпълняват, защото не знаят как. Ала иначе те са солидни млади мъже с вратовръзки и строги, сериозни личности, които са на отговорна работа, известни със съзнанието, че щом са назначени, значи са и избраници. А не са народни избраници, защото освен по паспорт, те нямат нищо общо с този народ, с хората, на които са ръководители...

Демагозите непрекъснато демонстрират вяност към идеите на комунизма, защото благодарение на привилегиите на службите и постопосте си жавят наистина в частния комунизъм. И затова ужасно се гневят на всякакви опити да бъдат демаскирани и изобличени - първата им реакция е да те нарекат демагог, защото ги критикувал, откриват в критиката ти лични амбиции, а не принципино възмущение. На тях и Маркс, Енгелс и Ленин не са ни по вкуса, защото разтварят томове те им само, за да извадят някой и друг цитат. Защото и Маркс, и Ленин са срещу благополучието на административната пирамида, което става за сметка на трудещите се, защото са срещу идеологическата панацея, срещу култа към личността и към длъжността, срещу самозабравяния се властник, срещу антидемократичното криене на истините, срещу демагогските речи и ясенцхваленията, срещу посяването на послушанието и подтискането на творческото непослушание.

Михаил Горбачов нарича преустройството революция и тази реална, макар и "отгоре", иска да разграничи Маркс от марксизма, който дълго време ние изповядвахме; да отдели Ленин от ленинизма, с който ответнахме ибидеишките доклади и отчети. Трябва да се ре-

зграпачи само и категорично ръководителат от демагозите. Народът има нужда от своите избраници, от своите умни и интелигентни водачи, от скромни и всекатообразовани специалисти, а не от случайни хора, поставени по пирамидата на властта, от хора с малък умствен багаж, но с много роднински и административни връзки.

Трябва да си спомним за лицата на Ботев и Левски, на смели храбри и луди българи, които за народа си влязоха в огъня на революцията и изгоряха без привилегии, без викане на "брато" и угоднически слова. Демагозите няма да си отстъпят властта, но времето, което идва, е тотално антидемагогско, антидогматично, антикултовско, антидеспотично. То разчита и не разчита на Демоса, на Народа, а не на отделните личности. Защото демокрация без демокрация е демагогия. А Народът никога не може да бъде демагог и иска своите истински водачи.

ПОЕЗИЯ

ГЕОРГИ РУПЧЕВ

СМЪРТТА НА ТИБАЛТ

Ако едно музикално произведение може да бъде епиграф към поема, то в случай това е смъртта на Тибалт от балета на Прокофиев "Ромео и Джулиета".

Тя петнайсет тимпанени удара
ми приличат на петнайсетте години,
в които не съм те познавал.
Между предпоследния и последния удар
ни представиха, разговаряхме за Прокофиев,
който се подписвал само
със съгласните букви на името си,
да, това е напълно в неговия стил,
а между удара и траурния марш
танцувахме много твърд рок и ти сънува

никакво късо пътуване, което не завърши добре.
Моят баща е бил военен,
после станал строителен инженер, той имаше
голям артилерийски бинокъл, аз
обичах да гледам през него.
Сега мога да броя прозорците, които светят:
едни, два, три, четири, пет, шест, седем,
мога да броя прозорците, които угасват:
едни, два, три, четири, пет, шест, седем,
кожкото да не изкремъ, че съм самoten –
самотата е твърде естествена,
за да бъде покасана лесно.

Чух, че Тибалт бил умрял.

О, той беше съвсем млад,
но хората са толкова непостоянни.
Умират ден за ден,
умират по площадите,
умират в тихите си стаи тихо,
умират пред бараки на гета или концлагери,
умират в асансьорите, пребити с автомобилни вериги,
умират за всеобща полза,
умират безполезно, казват, че красиво,
умират с мозъци, размазани върху асфалта,
умират изнасилени в телефонни кабинки
сред ацепенешето на разпилени мязсухари,
орлови нокти, нокти на орли, които те замайват,
сред прилепите на нощта – тампони хлороформ,
памуци кръв, хирургически компреси, съсиреци и слуз –
черупките от ореха на Пенелопея.

Къде расте това дърво и кой
събира и раздава плодовете твърди,
кой ги пази, чии
води са тези, стар кормчийо,
чии са тези багри хипнотични?

Смърт.

Човешко е да се умира.

Да, хората са толкова непостоянни –
отровени умират от отровите, които произвеждат,
премачкани умират от машините, които произвеждат,
простреляни умират от оръжията, които произвеждат,
опиянени от мощта си,
от своето опиянене опиянени,
опиянени от мощта за смърт.

Чух, че Тибалт бил умрял.

Говорят, че не се е изчил много,
убит на място, както той –
смъртта на копринените кончета –
убивал беше неведнъж.

Поклон пред тъмната му памет,
пред светлата му шпага, пред прекрасната омраза
към Сатаната, към Монтеките и към мира.
Защо смъртта му прави впечатление.

Тибалт не бе виновен.

Той стана изкушителната жертва на фантазията,
опълчилният се срещу поредната лъжа,
хлацак,
взел на сериозно влакчето на ужасите
и стигнал гарата на Ужаса.

Ето, нощта, изтъняла, изплезва езика си розов –
куча прозявка е утрото.

Камнотетките зареждат магазините и погват
закъсените видения, които са загубили
по мъничка пантофка,
запленала на въжвата стълба на клепачите.

Не вярвам, че това е нашият реален свят:
просъница.

Говори се, говори се в града,
чушука цялата Верона –
дошъл убит, убил убития, пронизан той
офейкал, князът се намесил, бил му сродник,
чух, чух, Тибалт умрял, за да спаси честта си,
говори се до днес.

Пазете се от имитация, господине,
цените се вдигат и спадат,
все по-често се случва екскеритите да бъдат мимени,
четох във вестника, че един от тях се самоубил,
защото го преметнали с фалшив Ван Гог,
какво да се прави?

Чух, че Тибалт бил умрял.

Изтърсвам си джобовете –
не мога да ви кажа кой съм,
не знам откъде съм,
всъщност това няма значение,
живял там, в омразния си дом,
омръзнал на дома бездомен,
отивам, където и вие, само че
аз пътувам на автостоп.

А, ранцата, дългата коса, герданчетата и следите от инжекции
са си мен от игри на революции.

Дотук, мерси.

Научих да завися.

Какви са пътищата на страха,
пътеките на нашето свещенодействие?
Какво усилие, какво докосване, какво
проникване, какво ни води като насмолен канак
през лабиринтите на блудкавата вира, че живеем,
когато преобърнахме живота в преживелица,
а преживелицата в полусън от кръв и плът,
от все по-малко кръв, от раздробена плът
и експлозивни –
достатъчно да го провъзгласим за тайнство.

Тъй често непонятното и наскарадите са истини,
обзети са безумие и освидетелствували,
за да не бъдат произнесени.

Тибалт бил мъртъв.

Бил, бил като платно лежал,
в ован от кървица ръждив сега лежал и гниел.
Не процедил и дума, всичко
със себе си отнесъл. Било доложено, че
често преди бой Тибалт е сторвал кръст със левия си крак
над камъка, където се оракавал. Умрил непитан
и тежният му златен медальон,
едните казват - с ясни, други - със сардошки,
а трети пък твърдят, че имало и косми
на чер жребец, четвърти - че целият бил чер, тригълен,
ада не му помогнал. Тибалт
укрял непитан, с рана като плоча на
гърдите, намушкан в гърчове
от гняв се гръмнал, с пина на устата, но
последно слово не проронил. Огнен
бил и като огън той излягвал. Измачание
след себе си оставил, не забравя.
Гняв гибелен, горещ, а след това изотинал.
Какво ли не говорят за Тибалт - че като малък
бесил слепи котки, ал живи жаби и в следи от чужди стъпки
забивал гвоздеи, а дойките разнасят, че подслушвал
и с часове пред огледалото се зверил.
Нерачките го маркирали как призори
през цветовете на дъгата
се промъквал към водонадите и скачал
да се къпе от най-високото във най-
дълбокото самичък. И изчезвал.
Порасъл, пон росенът разцъфял, бродел подем,
като девица пресблечен, със свинска зурла гробове
разравил с немгами очи, ограбвал пресеци, бячувал ги
до кръв, а после ядро ги дарявал и се просвал начком,
прерязвал диаманти с кръв от яро,
пил желязо, зайча синка със отрята вълча лапа,

змейски лисци, чаря от млада пуйка,
сетне гътал от билета за сила
и насилвал. А старата вражда
на двата рода продължава. Градът,
обзет от страх, до късно се мъчи да заспи,
но не заспива. Верою ли е туй?

Страхът-свещенодействие, полетнал между теб и мен
като добре обучен пес-пазач,
ще ни спаси от всички истини на истинския свят,
окрадения свят,
дамгосания свят, подложен
под луната на нашето невежество,
присвилю тъжките си устни пред тройно огледало.
И ти заставах там, недосънувала.

А аз,
какво да правя аз?

Насила да зашивам пълната си връв с бод зад ягла,
да бродя по наклонени полни,
да найсторя хербарии от народни песни,
да дия мъртви градове,
на всеки оцелял да свалим шапка,
да заучавам Шекспир наизуст,
да го цитирам при добре намерен повод,
да се сплотявам със снимките в семейния албум
и между тях да си почиствам очилата с кожено парцалче?

Навярно бог е най-самотен,
след всички богове и божества останал сам.
Самотен е и затова - безсмъртен.
Не вярвам, Боже, не, не вярвам.

Тибалт бил веруещ, редовен в църква, в изповед
и посты. Бил най-прочутият фехтовчик, обучен при
изгнаника-французин, който го обикнал
и тайно посетил го във всички френски номера,

игри и хватки, пози,
които малкият харесал, не пишал сам
огромни си мормов, изливал семето си в чудно гърло,
прав, разирачен, но златистото рамо не помръдвал,
наподобиави медна статуя, излъскана току-що.
Една плетачка се похвали, че тъй я бил прещел,
та часове не отшпила на пода, а после
стъпвала едва.

Подмятат, че Тибалт се мятал във всевъзможни гнусотии
и ги изричал гласно, и проклинал,
едно козарче се закле, че на зарове играел гол с коняри,
поддушват, че облогът бил
най-хубавата му козичка.

По късни доби сводникът му водел
забулени госпожи от домове най-знатни,
девойчета от родове прочути,
момичера от бедните квартали,
охотно идвали момчета — бедарасли,
но узрели за Тибалтовия прът,
намазан с лой от слабичите на глиган,
да ги разполови като кайсии,
да ги раздрусва като кайсиеви дръвчета,
пронивал ароматните им войки,
докато портокалите му сочни думкали
о бледите им задници.

Такива са сплетните по пазара.

Говорят, че Тибалт бил най-самотен, бил властен,
горделив, презирал даже патера, припомнил
отколешните техни превия.

Говорят също — бил умерен, мидър, силен и кжествен.
Съмнявам се във Сатаната.

И пак: какво?

Да наблюдавам светлото ти тяло
сред тази с... палия, приглушена
от вълотеза... на завесите,
пружината маршира всяко твоо погръдане,
да се нахвърля грубо,

да понизявам раменете ми,
да бродим, уловени за ръка, готови да унйтим
онези, които не знаят къде да отидат,
онези, които не знаят къде да отидат,
онези, които не знаят къде,
онези, които не знаят,
онези, които не знаят,
онези, които,
онези, които,
онези...

Онези, които изобдо не са.

Чух, че Тибалт бил умрял,
навярно бег е най-самотен,
съмнявам се във Сатаната.

Какво "какво"?

Да бъда придружен, по-скоро придружител,
да седна на снега, да потрепера
и извичително да киям със глава,
да ме изпратиш за зелен хайвер,
да ти разкажа де съм го намерил,
да пъхна във врата ти сняг, да се разсея,
да те притисна със безброй ръце,
да скоча в басейна след теб, да те догоня,
да викам дълго в теб,
да ти цитирам сър Томас Елиът,
да клекнем на моравата,
да свием венче от маргаритки,
да преобръщам своето мълчание
отпред назад, отзад напред,
да пия с него чай,
да го разхождам с велурена кашика
покрай следобедните липи.

Така съдбата отминава край вратата.

Това са нашите възможности,
повтарящи една единствена възможност
в една единствена реалност,
тимпаните удариха, сега
жените плачат, вейт и скубят косите си,
които пращат като заглъхваща машина за буря.
Те всички са живи, защото никога не са били раждани,
ридаещи жени, които искат справедливост.

Не бе оплакан тъй Меркуцио
и нямаше защо да го оплакват.
Пазител той не бе и нямаше да стане,
макар и благородник.
Меркуцио — приемник на поредица убийства,
макар и сам убит, убийствен и убиван,
консервативен млад човек, ала и бдният Тибалт.
Танцуващият вестносонец на нощта,
открит и лек, прехласнат суеверник,
блещуващ грехове, които няма да извърши,
извършил грехове, които никога не е блещувал,
разцъфнал парещо, нечакан, дългокос провидец
не тук и не сега,
един от многото невярващи в живота,
незнаещи, че носят смърт.

Ала дали това ги прави по-невинни?

Днес ние сме обмисляли добре смъртта,
рекламата ѝ, авторското право са платени,
решенията са взети,
животът е недоуверен,
тързим тържествено за всяка нова смърт,
която сме успели да постигнем,
и триумфално съобщаваме последните известия за край на света.

Това са нашите възможности
и се опитваме сред тях да поживеем невъзможно,
и се опитваме да спрем прищяването на смъртта

сред светлия триъгълник от плачещи жени,
събрани и събирани, събиращи отломките възмездие
срещу заплахите
на всяко прекомерно знание, превърнато в невежество,
на всяка прекомерна вяра, превърната в неверие,
на всяка прекомерна ояла, превърната в безсмислие.
Безспокоим се за смъртта, не за живота,
не се боим от смърт, боим се от живота,
където ти и аз сме пленници,
недосегаеми във мъничката си самотност
с надеждата да ни заключат в някоя основна клетка.
Говорехме за музика, а после беше танц, а после транс
в кръга на нашите възможности,
в кръга на нашето кръжение,
Тибалт кръжи — забит книжал в кръга на вечността
сред пръсната колода карти
и превъзмогнал времената.
Какво да кажа след това и колко да мълча,
и колко точно да измервам,
и колко да се вирам към земята
и върху нея да съзерцавам светлосенките.
О, мрак, мрак, мрак...
О, освежителен мрак!
Как лигави са всичките религии,
обидно е така да се живее,
обучени сме как да се умира,
едва сега ще трябва да се учим да живеем,
условието се е превърнало в поанта,
поантата е безусловна,
обратното е прекалено вярно,
за да бъде прието,
аз вървя по стария път,
но не и по същия,
изгубени удари,
студенина на плътта,
потискащи случайности
в кръга на нашите възможности,
на нашата единствена възможност

да преживяваме между тимпаноните удари.

Един.

Два.

Три.

Четири.

Пет.

Шест.

Седем.

Прозорците.

Прокобите.

Прокофьев.

Пряфв.

Чух, че Тибалт бил умрял.[■]

1975-1989

Е Л И С А В Е Т А М У С А К О В А

Свършен е
нероденият човек
недокоснат от страха
от историята
от хората
неповторен от своите деца
пеначенатият човек
ненаправен
от пръст и огън
вълър и вода
тъжни песни изпълват за онзи
минал по своя път през света
думи страни

[■] В поезията има много скрити цитати – цитатите от Шекспир са заемани от преводите на Валери Петров. – Б. а.

изговарят за онзи
станал на бял лист след смъртта

колко много съмнителни житиета

...
времето гълта дъха си
под храстите на август
и посивя прах
от зелено изважда зелено
дели и умножава по зелено
получава ситен страх
различства място
за една голяма умиралия

...
страхът –
изчадие на сляпата душа
камшик на гъгнив каруцар
загубил пътя

...
Господ се оглежда във мен
неговото творение
неподобно подобие
не сътворено
а заченато в мрак.
Аз се оглеждам в света
сътворен изоставен
хиляди неподобия
ме отразяват със страх.
Мисълта се оглежда
в неподобни творения
и не вижда Творец.
Огледалото, кой го държеше?
Зеницата се отразява в зеница.

...
кога пристига Умът
и кога признашето
кой може да слее
две неразделими същности
опитвам се да отгатна
докъде доколко и докога
но не стига
и не понасям
отивам трева да паса

...
мигва клепащът
със слънцето те запознава
мигва —
било е за последен път

...
плсъкът край морето
е калимпсест
писачът пише със краче от гларус
и заличава
заличава
с гъба от влгър
и солена вода
заличава и заличава
изписвайки книгата на битието

П Е Р К А В А Т О В А

...
... на седмата година рибите проговориха
и замлъкна вселената
времето се превърна в нула
а светът в яйце

двадесет и две дъги ще изгредят

чак тогава

ще се пролука черунката
вселената ще овладее словото
и рибите отново ще онемееат

...
На кеждибарени кадки се разсипва нощта.
Бавно — като чаени листа —
часовете утаяват в нас
страх, надежда и вина.

...
Тази нощ сме пет.
Тримата са мъртви
или ще се родят тепърва.

Протича светлината между нас,
разсичана от сенките ни,
полишващи се като водни отражения.
Понякога са плътни сенките —
униваващи се в себе си или една във друга,
понякога са крехки и почти невидими
подобно паяжинни нишки.
Понякога струи от светлина,
понякога в душите се съгъстява мракът.
Нощта е точката, в която
по случайност сме замръзнали.

Тази нощ сме пет.
И вероятно всичките сме смъртни.

...
Всички богове са слепи
или непробудно спят
и часа когато им се молиш
или в часа когато гитара от клетката излита
или в часа когато берба добиват

онези
с изгасените очи
и изневиделица връхлитат

ЕДВИН СУГАРЕВ

...
на Трафен

тъй непосредно е да бъдем само част
от нещото
чиято същност не познавам

да различавам само близки очертания
а общият контур да се размазва

фрагмент
черупко грапава на нашто съдествуване
запратена сред пъстър грачеш хаос

но вкостенени
нищо не усещаме

живеем късогледео в този свят
и сетивата ни са
с кратка перспектива

а времето е
паяжинна мрежа
но различава ли мухата границите нейни

познато е единствено потръпването ѝ
изпод крачката на прилазващия паяк

...
Поглъда всичко
Вечната Вода

и ние
сме захвърлени
сред нея

Разбягват се
все по-далеч от нас
мечтите
мислите
надеждите
идеите

Удавници
които сетен път
поглеждат към
изчезващото слънце

но виждат само
прамъгливина
в която се разбягват
водни кръгове

ПРЕВОДИ

А. А. АХМАТОВА

...
Мен на куката кървава, тежка
ще овесите – звяр уловен,
та с неверие и насмешка
чужденците да идват при мен

и да списват в почтени газети
как съм дароа загубила аз,
че била съм поет над поети,
но удари тринайстия час.

НА НАС ЧЕТИРИМАТА
/Комаровски наброски/

Пима и
е Дантев жребий отреден.

О. М.

Тъй виждам този лик
и поглед ваш.

Б. П.

О, Музо на Плача...

М. Ц.

... И се отрекох от всички блага,
земни наслади суетни.
Плъът е дух-покровител сега
тук на местата заветни.

Всички на гости в живота сме тук,
той си е просто нагласа.
Чух по въздушните пътници звук -
сикам долавям два гласа.

Два? До стената от изток цъфти
кхлага, буйна малина,
кленка бяз, тъмна и свежа, трагична...
туй е писмо от Марина.

1961 г.

Еге я млодежосната есен!
Малке клено дойдох с това.
Че петнадесет пролети цветни
аз не смеох да вдигна глава.

Не сега и разгледах изцяло,
и прегърнах сега есента,
а в мойто обречено тяло
тайна моц тайно вливаше тя.

Когато нявга хората зовиха
на подбив - цар, а знаеха, че бог е -
той бе убит, и неговият кръст е
стаен и столен върху мойта гръд...

Свидетелите на Христа са мъртви.
И бабички-кликарки, и войници,
наместникът - опятаха смъртта.
Там, дето гордо бе стояла арка,
чернели са скали, гърмил прибой -
взпихи с виното, поети с пепел жарка,
с дъха на рози и шибой.

Изтляват златото, стоманата, плътта,
гранитът - всичко е за смърт готово.
Най-силна на земята е скръбта,
най-дълговечно - царственото слово.
1945 г.

Кленът - вляво, Днепър - вдясно,
топла вис над мен.
Тук дойдох в прохладен, ясен
и сияен ден.

Без торбица, без дечица,
без толяка, аз
бях с тъгата само - птица
с ласкав, звънък глас.

И ронка се пчалите –
цветен, бавен химн.
И се кръстеха жените
там под купол син.

Тихомълком се прокрадва
като плиск на вода
и ухото ми опарва
черен мепот на бада.
И мърмори, сякаш цяла
нощ ме бъда под конвой:
"Брей, падат й се прицкло.
Сецаш ли се де е той?"

Претенции съвсем не предявявам
към този височайши дом, но тъй
се случи – цял живот почти
прекарах аз под покрива прочут на
фонтанния дворец... Тук бедна
дойдох и бедна си отивам аз.

Превел ГЕОРГИ РУНЧЕВ

СЪДЪРЖАНИЕ

Поезията днес	1
П О Е З И Я	
РУМЕН ЛЕОНАДОВ	
Из "Мама на мира"	3
БОРИС РОКАНОВ	
Проза за Боби	6
К Р И Т И К А	
МИХАИЛ МЕДЕЛГЕВ	
Фрагменти за Константин Павлов	7
П О Е З И Я	
МИГЛЕНА НИКОЛГИНА	
С отворени очи, Аморекия, Оставане в рая	9
АНИ ИЛКОВ	
Балкани и Балкони..., Кост и крупа, Брати и сестри	14
ВЛАДИМИР ЛЕВЧЕВ	
Сянка, Несеи	16
ИВАН КРИСТЕВ	
Градове и реки; Вергилий, Манделштам, Елифис...	18
Е С Е И С Т И К А	
РУМЕН ЛЕВЧИЦОВ	
Демагогията – начин на употреба	20
П О Е З И Я	
ГЕОРГИ РУНЧЕВ	
Смъртта на Тибалт	24
ЕЛИСАВЕТА МУСАКОВА	
Свършен е..., Времето гълта дъха си..., страхът – мачадие на слияната душа..., Господ се оглежда във мен..., Кога пристига Улт..., Мигва клепащят..., Писъкът край корето...	34
ПЕНКА ВАТОВА	
На седмата година..., На кеклибарени кашки..., Тази нощ сме пет..., Всички богове са слепи...	36
ЕДВИН СУГАРЕВ	
Тъй непосилно е..., Поглежда всичко...	38
П Р Е В О Д И	
А.А. АХМАТОВА	
Смехове, превод Георги Рунчев	39

През настоящата година започва излизането на алманах "МОСТ", издание за експериментална поезия.

"МОСТ" е неофициално издание с ограничен обем и тираж, чиято цел е да породи алтернативна ситуация и продуктивен диалог в обмислянето на създателите и приятелите на поезията.

"МОСТ" ще излиза четири пъти годишно. Ще бъде разпространяван безплатно, като финансовите разходи по неговото издаване и разпространение се поемат от редакцията и сътрудниците на алманаха.

"МОСТ" може да се получава по пощата от всички желаещи - доколкото тиражът позволява това.

"МОСТ" ще съдържа оригинални и преводни стихове, фрагменти и есета върху поезията, както и върху различни страни от цялостното битие на духовната култура /до 4 маш. стр./, рецензии /до 2 маш. стр./, проблемни статии /до 5 маш. стр./ и илюстрации /черно-бели/. Редакцията си запазва правото на вето над конвенционалните и естетически несъстоятелни материали, както и над тези, които заличават антихуманни и антидемократични идеи. Редакцията поема изцяло отговорността за всичко отпечатано в "МОСТ".

Ръкописи не се връщат и хонорари не се изплащат.

Адрес на редакцията: СОФИЯ, ж.к. "Красно село", бл. 196,
ап. 14, Едвин Сугарев /за алманах
"МОСТ"/, тел. 55 39 61